

POLITIET

Utrykningspolitiet

KUPP 2024

En veikantundersøkelse av
alkoholpåvirket kjøring i trafikken

Innhold

1. Sammendrag	3
2. Innledning	4
3. Metode	5
4. Resultat	7
4.1. UP-distrikt	7
4.2. Tidspunkt	8
4.3. Fartssoner	9
5. Andre veikantundersøkelser	12

1. Sammendrag

Utrykningspolitiet (UP) har gjennomført en veikantundersøkelse av alkoholpåvirket kjøring fra april til september 2024. Totalt 25 103 førere ble kontrollert hvorav 57 førere testet positivt, over lovens grense. Det utgjorde 0,23 % av de kontrollerte førerne. Omregnet vektet resultat i henhold til fordeling tid på døgnet, fartssone og UP-distrikt ble andelen 0,18 %.

Det ble gjennomført tilsvarende undersøkelser i 2015, 2019 og 2022. Vektet resultatene fra disse var henholdsvis 0,17 % 2015 og 2019 og 0,3% i 2022.

Andelen førere som var alkoholpåvirket varierer mellom laveste nivå (0,12 %) på ukedag kveld (kl. 16-22) og høyeste nivå (0,68 %) i helgen på morgenen (kl. 04-10). Dette er likt som i de tidligere tellingene.

I lave fartssoner var 0,23 % av de kontrollerte alkoholpåvirket mot 0,14 % i høye fartssoner. I forrige telling fant vi derimot høyere andel alkoholpåvirkede førere i høye fartssone, mens årets telling viste samme tendens som tellingene i 2015 og 2019: Høyest andel alkoholpåvirkede førere i lavere fartssoner.

Tellingene viste en tendens til mer alkoholpåvirket kjøring i *høye* fartssoner i helgen og mer alkoholpåvirket kjøring i *lave* fartssoner i ukedagene. Unntaket er natt (kl. 22-04), der det er motsatt. Det vil si at det var høyest alkoholpåvirkning i lave fartssoner i helgen og i høye fartssoner i ukedagene. Aller høyest andel alkoholpåvirkede førere var det i helgen om morgen i høye fartssoner.

2. Innledning

Kjøring uten promillepåvirkning (KUPP) er en vegkantundersøkelse i regi av Utrykningspolitiet (UP). Hensikten med undersøkelsen er å måle omfang av alkoholpåvirket kjøring på norske veier. UP har gjennom Nasjonal tiltaksplan for trafiksikkerhet på vei 2022-2025, forpliktet seg til å gjennomføre undersøkelser annethvert år på omfanget av alkoholpåvirket kjøring.

3. Metode

Undersøkelsen ble gjennomført som en del av UPs ordinære ruskontroller.

Førerne som ble valgt ut til å delta i undersøkelsen, ble bestemt for hvert kontrollsett ut fra trafikkmengde og kontrollkapasitet, for eksempel annenhver bil. Metoden benyttes for å unngå skjeve resultater, kjøretøy som ligger først i klynge blir på denne måten ikke valgt ut hyppigere enn kjøretøy som ligger som nummer to eller sist i en klynge. Øvrige kjøretøy av interesse for politiet ble holdt utenom rapporteringen.

Undersøkelsen ble gjennomført i perioden 10. april - 1. september 2024¹. Ruskontrollene ble gjennomført når det var hensiktsmessig for UPs tjenestemenn, ut fra tjenestelister og andre gjøremål. Spesielle perioder knyttet til påske, pinse eller andre spesielle arrangementer, som kunne gitt et skjevt bilde på kontrollene, ble unngått.

Kontrollene ble spredt på ukedager, tidspunkter og fartssoner i henhold til skjema (se vedlegg). Fordelingen på ukedag og tid på døgnet ble fordelt med hensyn til trafikkmengde, slik som tidligere undersøkelser, men ble justert noe for å få et bedre datagrunnlag for tidspunkt med mindre trafikk på veien.

Antall førere som ble alkotestet var likt fordelt mellom høy og lav fartssone (60-sone og høyere og 50-sone og lavere), det vil si like mye i tettbygd strøk som ikke tettbygd strøk.

Antall alkoholtestede førere ble fordelt mellom UP-distriktene etter antall tjenestemenn i UP-distriktet². Se følgende fordeling i prosent:

d1	d2	d3	d4	d5
22,5 %	25,4 %	21,8 %	14,8 %	15,5 %

Ingen kontroller ble gjennomført i Oslo politidistrikt, da UP ikke har tjenestemenn der.

Veikantundersøkelsen ble gjennomført ved bruk av alkometrene Dräger 6820 og Dräger 6810, som er indikasjonsinstrumenter for alkoholpåvirkning.

Kun alkometerutslag større enn 0,1 mg/l ble registrert.

Målsettingen var at 50 patruljer skulle delta i undersøkelsen, fordelt på de fem UP-distriktene. Hver patrulje skulle kontrollere 400 førere, noe som til sammen ville utgjøre 20 000 alkoholkontrollerte førere.

Den vektete andelen alkoholpåvirkede førere ble beregnet slik at alkoholandelen for hver tidsperiode, fartssone og UP-distrikt ble ganget opp med sin anslåtte andel av trafikken.

Disse ble fordelt etter følgende kriterier:

- Tidsperiode: Fordelt på samme grunnlag som i veikantundersøkelsen 2016-17³ (se tabell 1).

¹ siste innkomne resultat 18/9

² Antall tjenestemenn per UP-distrikt er basert bl.a. på grunnlag av trafikkmengde og ulykkesbelastning.

³ Furuhaugen, Jamt, Nilsson, Vindenes, & Gjerde, 2018, *Bruk av alkohol, andre rusmidler og trafikkarfarlige legemidler blant motorvognførere i normal veitrafikk på Østlandet i 2016-17*

Tabell 1: Fordeling total trafikkmengde i tidsperioder

		normal- trafikk
periode 1	man-fre 04-0959	15,0 %
periode 2	man-fre 10-1559	26,6 %
periode 3	man-fre 16-2159	23,1 %
periode 4	man-fre 22-2359	5,9 %
	tir - fre 00-0359	
periode 5	lør-søn 04-0959	1,5 %
periode 6	lør-søn 10-1559	8,0 %
periode 7	fre-søn 16-2159	15,3 %
periode 8	fre-søn 22-2359	4,6 %
	lør-man 00-0359	

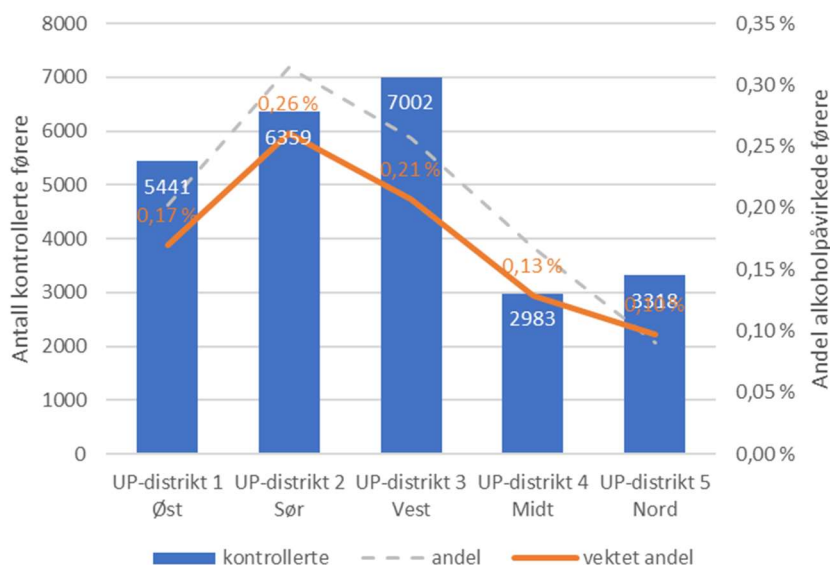
- Fartssone: Delt likt mellom høy og lav fartssone.
- UP-distrikt: Delt etter antall patruljer (fordeling er til dels basert på trafikkgrunnlag).

Kriterier for vektig var den samme som ved tilsvarende veikantundersøkelser i 2015, 2019 og 2022.

Resultatene fra én patrulje ble fjernet, da det var åpenbart at metode for utvelging av førere ikke hadde blitt fulgt. For øvrig forutsetter vi at gjennomføringen av tellingen har skjedd etter forhåndsbestemt metode med hensyn til hvilke kjøretøy som inngikk i tellingen.

4. Resultat

Totalt 25 103 førere ble kontrollert hvorav 57 førere som var alkoholpåvirket over lovens grense. Det utgjorde 0,23 % av de kontrollerte førerne. Omregnet vektet resultat i henhold til fordeling tid på døgnet, fartssone og UP-distrikt ble andelen 0,18 %.

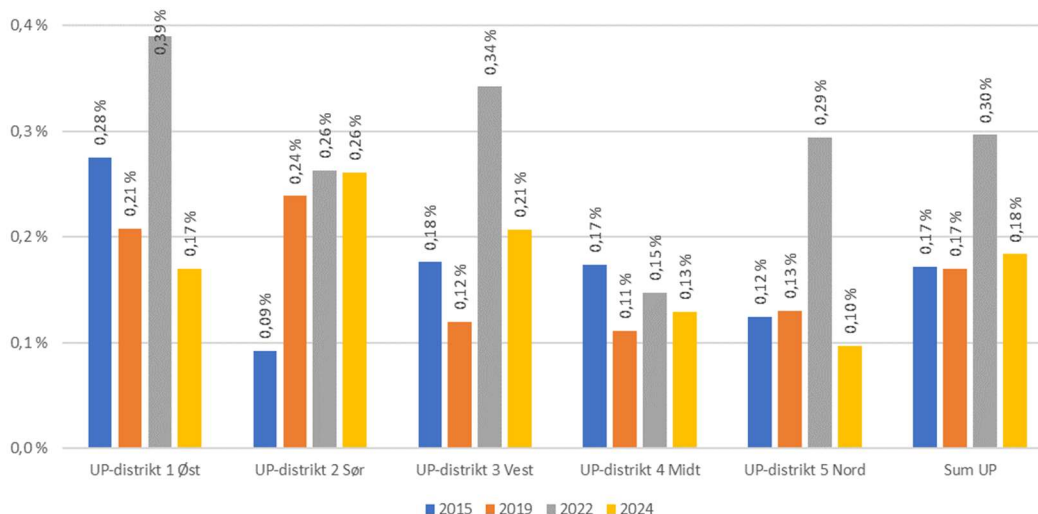
Figur 1: Antall kontrollerte førere, andel av kontrollerte førere testet over lovlig grense på alkohol og vektet andel fordelt på UP-distrikt, 2024.

Det ble gjennomført tilsvarende undersøkelser i 2015, 2019 og 2022. Resultatene fra disse ble henholdsvis 0,17 %, 0,2 % og 0,34 %, mens vektet resultat ga 0,17 % 2015 og 2019 og 0,3% i 2022.

Siden det generelt er lave tall på alkoholpåvirkede førere, må vi se på resultatene med et visst forbehold. Hver enkelt alkoholpåvirkede fører kan gi relativt store utslag på resultatet - det gjelder særlig for undergrupper.

4.1. UP-distrikt

Vektet resultat varierer mellom 0,10 % i UP-distrikt 5 Nord og 0,26 % i UP-distrikt 2 Sør. Det var med andre ord over dobbelt så mye alkoholpåvirket kjøring i UP-distrikt 2 Sør som i UP-distrikt 5 Nord. UP-distrikt 5 Nord hadde derimot betydelig høyere andel alkoholpåvirkede førere i forrige telling, men 2022-tellingen var muligens utypisk da de tre øvrige tellingene har hatt likere resultat. For UP-distrikt 2 Sør har resultatet vært over gjennomsnittet i de tre siste tellingene. UP-distrikt 1 Øst og UP-distrikt 3 Vest hadde også unormalt høyere tall i 2022-undersøkelsen (se figur 2).

Figur 2 : Andel av kontrollerte førere testet over lovlig grense på alkohol, vektet andel etter trafikkmengde fordelt på UP-distrikt.

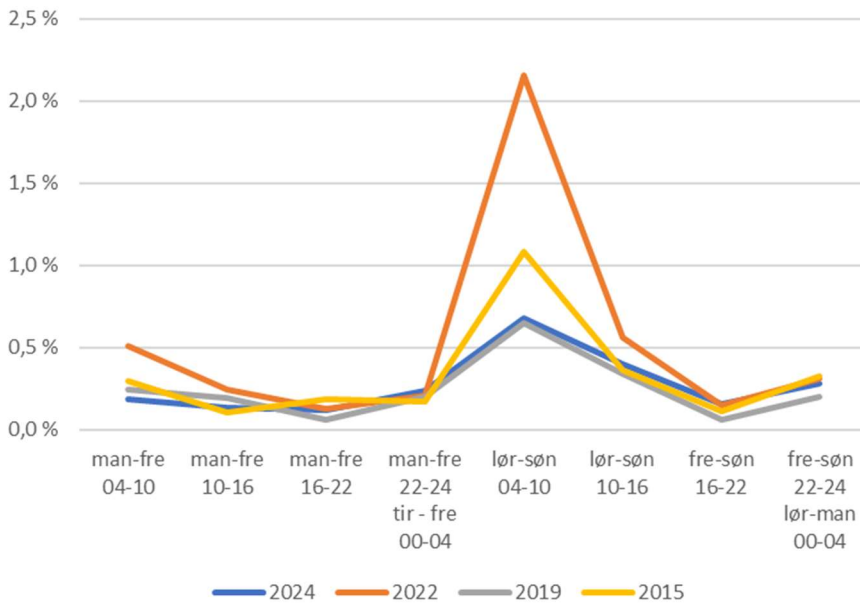
4.2. Tidspunkt

Kontrollene ble fordelt på åtte perioder, hvor vi skilte mellom morgen⁴, dag, kveld og natt for henholdsvis ukedager og helgedager.

På grunn av høy andel alkoholpåvirkede førere på morgen helg i de tidligere tellingene, har vi økt antall kontrollerte førere særlig i dette tidsintervallet for å få et mer sikkert grunnlag.

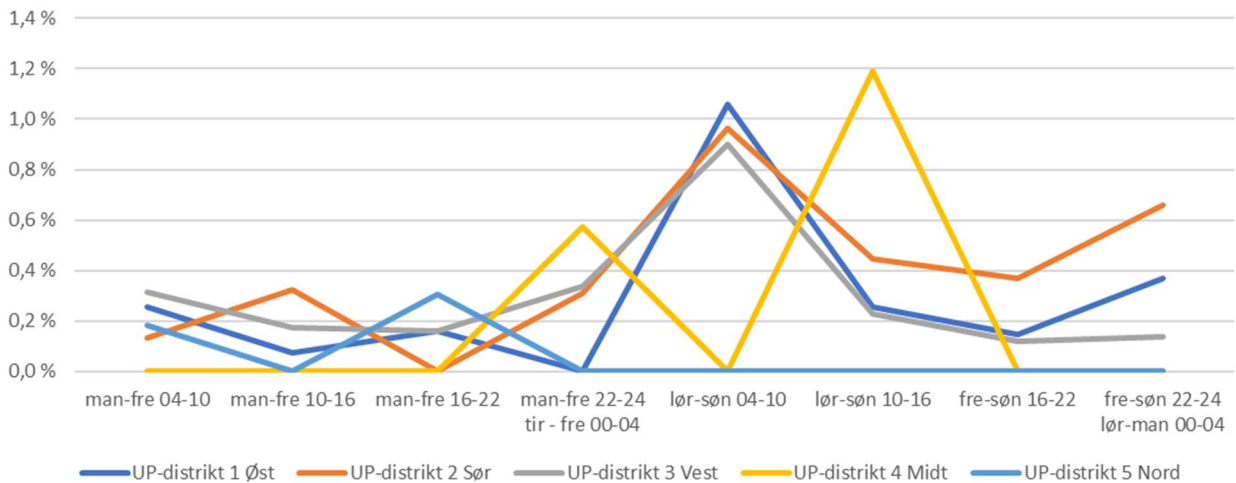
Andelen førere som var alkoholpåvirket varierer mellom laveste nivå (0,12 %) på ukedag kveld (kl. 16-22) og høyeste nivå (0,68 %) i helgen på morgenen (kl. 04-10). Det er med andre ord likt som i tidligere tellingene (se figur 3).

⁴ Morgenkontroll startet ordinært ikke før kl. 7, slik at resultat fra disse kontrollene ikke har med timene fra 04 til 7.

Figur 3: Andel kontrollerte førere testet over lovlig grense på alkohol, vektet andel etter trafikkmengde fordelt på ulike tidsperioder gjennom uka.

Med hensyn til fordeling på tidsperioder per UP-distrikt, ser vi at UP-distriktene 1 Øst, 2 Sør og 3 Vest har høyest resultat morgen helg, mens UP-distrikt 4 Midt har høyest andel alkoholpåvirkede førere helg formiddag (se figur 5). Andelene per tidsperiode per UP-distrikt er riktignok basert på mindre datagrunnlag, og er således mer usikre.

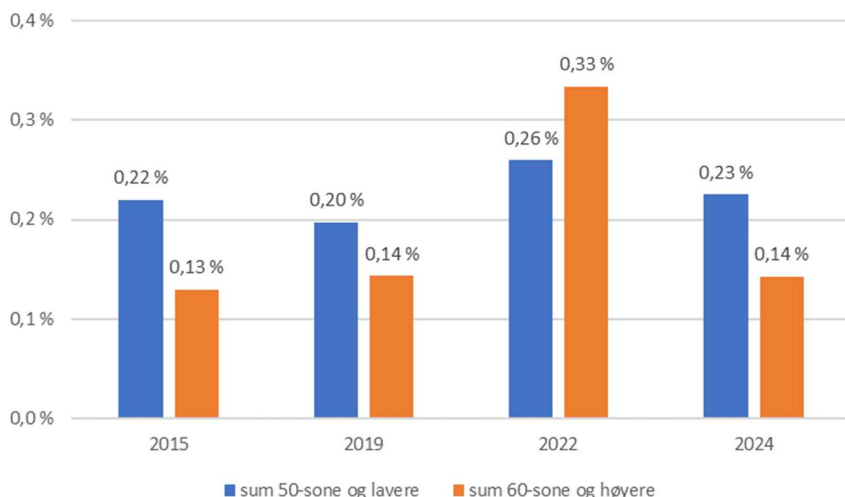

Figur 4: Andel alkoholpåvirkede førere, vektet andel etter trafikkmengde fordelt på tidsperioder og UP-distrikt. 2024

4.3. Fartssoner

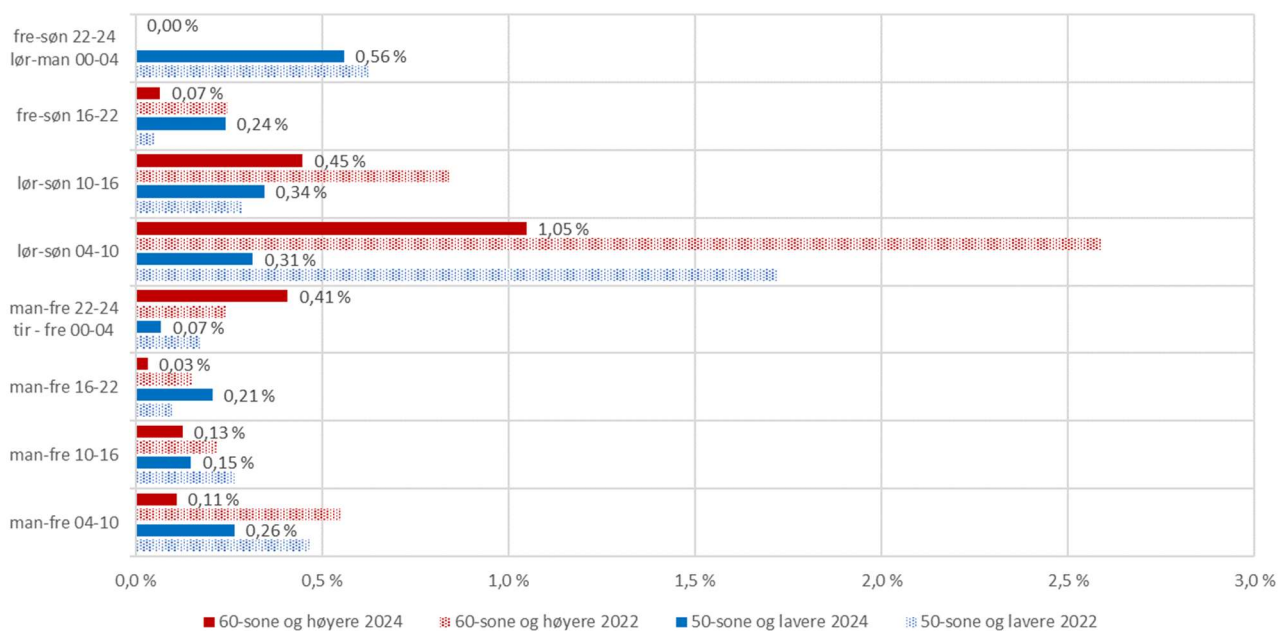
Antall kontrollerte førere er fordelt mellom kontroller i lave (50-sone og lavere) og høye (60-sone og høyere) fartssoner. I lave fartssoner var 0,23 % av de kontrollerte alkoholpåvirket mot 0,14 % i høye fartssoner.

I forrige telling fant vi derimot høyere andel alkoholpåvirkede førere i høye fartssoner, mens årets telling viste samme tendens som tellingene i 2015 og 2019, med høyest andel alkoholpåvirkede førere i lavere fartssoner.

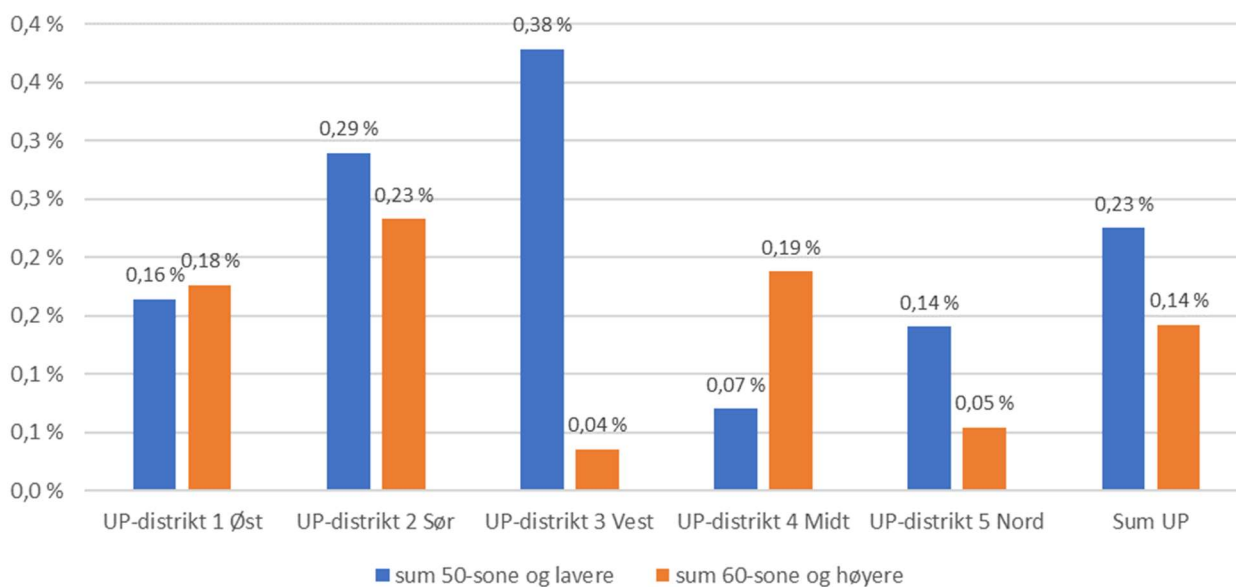
Figur 5 : Andel alkoholpåvirkede førere, vektet andel etter trafikkmengde fordelt på lav og høy fartssone.

Tellingene viste en tendens til mer alkoholpåvirket kjøring i *høye* fartssoner i helgen og mer alkoholpåvirket kjøring i *lave* fartssoner i ukedagene. Unntaket er natt (kl. 22-04), der det er motsatt. Det vil si høyest alkoholpåvirkning i lave fartssoner i helgen og i høye fartssoner i ukedagene. Høyest andel alkoholpåvirkede førere var det helg morgen i høye fartssoner (se figur 6). Resultat fordelt på undergrupper er derimot beheftet med usikkerhet, da tallgrunnet er mindre. Forrige undersøkelse, i 2022, viste flere like tendenser, som høyest alkoholfrekvens morgen helg høye fartssoner, lavest natt helg høye fartssoner.

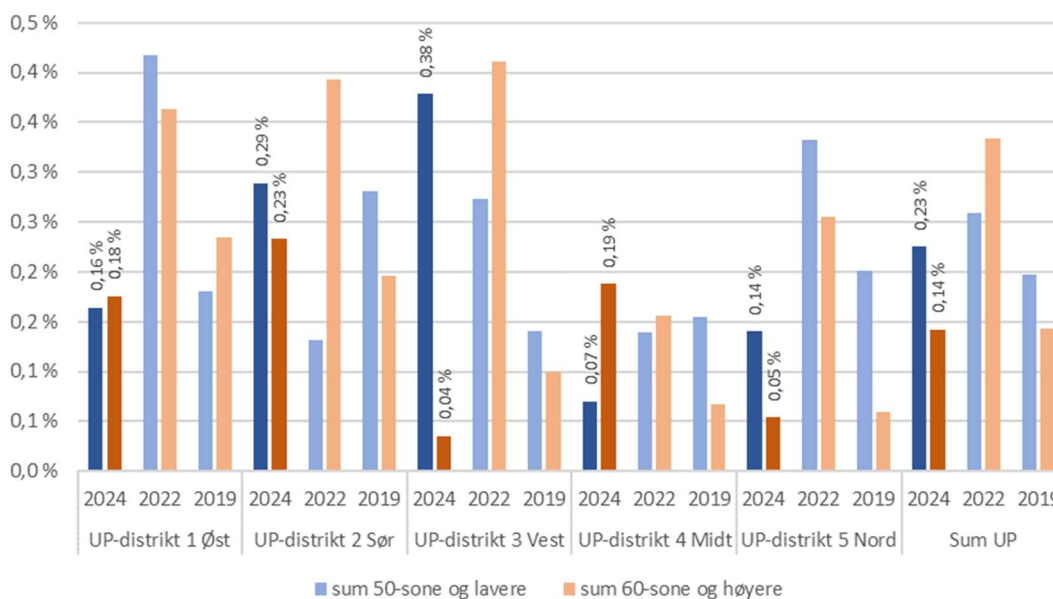
Figur 6: Andel av kontrollerte førere testet over lovlig grense på alkohol, vektet andel etter trafikkmengde fordelt på fartssone og ulike tidsperioder gjennom uka, 2022 og 2024.

UP-distriktene i Øst, og Midt hadde høyere andel alkoholpåvirkede førere i høye fartssoner enn i lave fartssoner, mens det var motsatt i UP-distriktene i Sør, Vest og Nord. Størst forskjell mellom høy og lav fartssone fant vi i UP-distrikt 3 Vest, her ble det avdekket 15 rusførere i lave fartssoner mot tre i høye fartssoner.

Figur 7: Andel alkoholpåvirkede førere, vektet andel etter trafikkmengde fordelt på lav og høy fartssone, per UP-distrikt, 2024.

Sammenlignet med tellingene fra 2019 og 2022 ser vi at resultatene fra 2024 lignet mest på resultatene fra 2019-tellingen for de fleste UP-distriktene. Unntaket var UP-distrikt 4 Midt.

Figur 8: Andel alkoholpåvirkede førere, vektet andel etter trafikkmengde fordelt på lav og høy fartssone, per UP-distrikt 2019, 2022 og 2024.

5. Andre veikantundersøkelser

Resultatet fra veikantundersøkelsen gjennomført 2016-17 på Østlandet av Oslo universitetssykehus⁵ viste:

- Forekomsten (vektet prevalens) av førere med alkoholkonsentrasjon over 0,2 promille var 0,2 %, som var det samme som en veikantundersøkelse fra 2008-09.
- Det var høyest forekomst av alkoholstoffer på kvelds- og nattestid mellom klokken 22-04 i helgene (1,4%), mens det ikke var noen forekomst av alkohol i tidsrommene hverdager 10-16 og 22-04 eller helg 16-22.
- Det var høyest forekomst av alkoholpåvirket kjøring i Oslo politidistrikt, med 1,2 % mot 0,2 % i UP-distrikt Øst og ingen i UP-distrikt Sør.

Undersøkelsen ble gjennomført i Oslo politidistrikt samt i UP-distriktene Øst og Sør. Resultatene er dermed ikke helt sammenlignbare med denne undersøkelsen. Antall førere som ble inkludert var ca. 5 000 og 9 % ville ikke delta, så resultatene er noe mer usikre enn i UPs undersøkelse.

⁵ Furuhaugen, Jamt, Nilsson, Vindenes, & Gjerde, 2018, Bruk av alkohol, andre rusmidler og trafikkfarlige legemidler blant motorvognførere i normal veitrafikk på Østlandet i 2016-17

Vedlegg 1: Skjema

KUPP 2024

Kjøring Uten PromillePåvirkning

KUPP er en veikantundersøkelse i regi av UP. Hensikten med undersøkelsen er at den skal gi en indikator på omfang av kjøring under alkoholpåvirkning i trafikken. UP har gjennom Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på veg forpliktet seg til å gjennomføre undersøkelser annethvert år på omfang av alkoholpåvirket kjøring.

50 uniformerte patruljer skal delta i dette arbeidet, jevn fordelt på alle UP-distriktene.

Rettledning

Innvinkingen må følge et forhåndsbestemt mønster (for eksempel annenhver bil). Dette er for å unngå skjeve resultater pga at for eksempel kjøretøy som ligger først i klynge blir plukket ut hyppigere enn kjøretøy som ligger som nummer 2 eller sist. Mønster for innvinking bestemmes for hvert kontrollsett etter hva som er mest hensiktsmessig ut fra trafikkmengde og kontrollkapasitet. Kontrollen kan selvfølgelig fortsette selv om antall kjøretøyer for undersøkelsen er oppfylt.

Øvrige kjøretøy av interesse kan kontrolleres, men må da holdes utenom rapporteringen.

- Eks.: Hvis man velger ut 3. hvert kjøretøy og det kommer en "vinglebil" mellom disse så skal den selvfølgelig stanses, men ikke telle med i dette tallmaterialet, for da har ikke den blitt plukket ut tilfeldig.

Ruskontrollene spres utover perioden etter eget ønske, men spesielle perioder knyttet til påske, pinse eller i fbm spesielle arrangementer som kan tenkes gi et skjevt bilde skal unngås.

Kontrollene skal spres på ukedag/tidpunkt og fartsone, iht til skjema.

Merk at enkelte perioder forekommer sjelden på arbeidsplanen, f.eks. lørdag og søndag morgen, samt natt i helg.

Resultat fra kontrollen skrives i dette skjema men inngår også i ordinær innrapportering på innberetningsskjema.

Det er kun antall alkometerutslag større enn 0,1 mg/l som oppgis i rubrikk for "Alkohol" (selv om det ikke blir straffesak)

Skjema leveres til distriktskontoret når kontrollvolum er oppnådd eller undersøkelsesperioden er over.

Patrulje:	<input type="text"/>						
		50 km/t og under			over 50 km/t		
		Mål	Kontrollerte	Alkohol	mål	kontrollerte	alkohol
periode 1	man-fre 04-10	29			29		
periode 2	man-fre 10-16	49			49		
periode 3	man-fre 16-22	44			44		
periode 4	man-fre 22-24 tir - fre 00-04	12			12		
periode 5	lør-søn 04-10	10			10		
periode 6	lør-søn 10-16	16			16		
periode 7	fre-søn 16-22	30			30		
periode 8	fre-søn 22-24 lør-man 00-04	10			10		

Merknader

Vedlegg 2: Resultat fra telling 2024

		50-sone og lavere							
		man-fre 22-24							fre-søn 22-24
		man-fre 04-10	man-fre 10-16	man-fre 16-22	tir - fre 00-04	lør-søn 04-10	lør-søn 10-16	fre-søn 16-22	lør-man 00-04
UP-distrikt 1 Øst	Kontrollerte førere	372	666	560	150	184	196	327	136
	Alkoholpåvirkede førere	1	0	1	0	1	1	0	1
UP-distrikt 2 Sør	Kontrollerte førere	382	700	631	146	298	239	405	152
	Alkoholpåvirkede førere	1	2	0	0	0	0	3	2
UP-distrikt 3 Vest	Kontrollerte førere	636	866	618	321	229	220	416	368
	Alkoholpåvirkede førere	4	3	2	1	2	1	1	1
UP-distrikt 4 Midt	Kontrollerte førere	209	348	276	84	78	114	207	63
	Alkoholpåvirkede førere	0	0	0	0	0	1	0	0
UP-distrikt 5 Nord	Kontrollerte førere	259	375	329	115	97	125	245	85
	Alkoholpåvirkede førere	0	0	2	0	0	0	0	0
Sum UP	Kontrollerte førere	1858	2955	2414	816	886	894	1600	804
	Kontrollerte førere								
	Alkoholpåvirkede førere	6	5	5	1	3	3	4	4

		60-sone og høyere							
		man-fre 22-24							fre-søn 22-24
		man-fre 04-10	man-fre 10-16	man-fre 16-22	tir - fre 00-04	lør-søn 04-10	lør-søn 10-16	fre-søn 16-22	lør-man 00-04
UP-distrikt 1 Øst	Kontrollerte førere	422	670	712	156	127	254	343	166
	Alkoholpåvirkede førere	1	1	1	0	2	0	1	0
UP-distrikt 2 Sør	Kontrollerte førere	699	832	580	161	259	337	372	166
	Alkoholpåvirkede førere	0	3	0	1	5	3	0	0
UP-distrikt 3 Vest	Kontrollerte førere	557	765	577	276	215	354	435	149
	Alkoholpåvirkede førere	0	0	0	1	2	0	0	0
UP-distrikt 4 Midt	Kontrollerte førere	228	365	308	87	112	200	221	83
	Alkoholpåvirkede førere	0	0	0	1	0	3	0	0
UP-distrikt 5 Nord	Kontrollerte førere	277	428	321	96	83	147	221	115
	Alkoholpåvirkede førere	1	0	0	0	0	0	0	0
Sum UP	Kontrollerte førere	2183	3060	2498	776	796	1292	1592	679
	Kontrollerte førere								
	Alkoholpåvirkede førere	2	4	1	3	9	6	1	0

Andel av førere alkoholpåvirket, vektet etter trafikkmengde mht. tidsperiode og UP-distrikt og fordelt likt mellom høy og lav fartssone:

Alkoholpåvirket vektet, per fartssone og UP-distrikt						
	UP-distrikt 1 Øst	UP-distrikt 2 Sør	UP-distrikt 3 Vest	UP-distrikt 4 Midt	UP-distrikt 5 Nord	Sum UP
sum 50-sone og lavere	0,16 %	0,29 %	0,38 %	0,07 %	0,14 %	0,23 %
sum 60-sone og høyere	0,18 %	0,23 %	0,04 %	0,19 %	0,05 %	0,14 %
	0,17 %	0,26 %	0,21 %	0,13 %	0,10 %	0,18 %
Alkoholpåvirket vektet, per tidsperiode og UP-distrikt						
	UP-distrikt 1 Øst	UP-distrikt 2 Sør	UP-distrikt 3 Vest	UP-distrikt 4 Midt	UP-distrikt 5 Nord	Sum UP
man-fre 04-10	0,25 %	0,13 %	0,31 %	0,00 %	0,18 %	0,19 %
man-fre 10-16	0,07 %	0,32 %	0,17 %	0,00 %	0,00 %	0,14 %
man-fre 16-22	0,16 %	0,00 %	0,16 %	0,00 %	0,30 %	0,12 %
man-fre 22-24						
tir - fre 00-04	0,00 %	0,31 %	0,34 %	0,57 %	0,00 %	0,24 %
lør-søn 04-10	1,06 %	0,97 %	0,90 %	0,00 %	0,00 %	0,68 %
lør-søn 10-16	0,26 %	0,45 %	0,23 %	1,19 %	0,00 %	0,40 %
fre-søn 16-22	0,15 %	0,37 %	0,12 %	0,00 %	0,00 %	0,15 %
fre-søn 22-24						
lør-man 00-04	0,37 %	0,66 %	0,14 %	0,00 %	0,00 %	0,28 %
	0,17 %	0,26 %	0,21 %	0,13 %	0,10 %	0,18 %
Alkoholpåvirket vektet, per tidsperiode og fartssone						
	andel					
50-sone og lavere	man-fre 04-10	0,26 %				
	man-fre 10-16	0,15 %				
	man-fre 16-22	0,21 %				
	man-fre 22-24	0,07 %				
	tir - fre 00-04	0,07 %				
	lør-søn 04-10	0,31 %				
	lør-søn 10-16	0,34 %				
	fre-søn 16-22	0,24 %				
	fre-søn 22-24	0,56 %				
	lør-man 00-04	0,56 %				
60-sone og høyere	man-fre 04-10	0,11 %				
	man-fre 10-16	0,13 %				
	man-fre 16-22	0,03 %				
	man-fre 22-24	0,41 %				
	tir - fre 00-04	0,41 %				
	lør-søn 04-10	1,05 %				
	lør-søn 10-16	0,45 %				
	fre-søn 16-22	0,07 %				
	fre-søn 22-24	0,00 %				
	lør-man 00-04	0,00 %				

Veikantundersøkelse - alkohol

Utgitt: Oktober 2024

Utgiver: Utrykningspolitiet

ISBN: xxx

Foto: UP